

دهروونزانی مه‌عریفی

علم النفس المعرفي

Cognitive psychology

به‌شی رینمایی دهروونی په‌روه‌رده‌یی

قوناغ دکتورا

د. دیار محی‌الدین صادق

2024 – 2023

دەروونزانی مەعریفی

- لە ساڵانی (۱۹۵۰ - ۱۹۷۰) هاوکاتی..شۆرشى مەعریفى ...

- ۱۹۶۷- ناپازی نەبوون لە قوتابخانەى رەفتارى :

((جەختکردنەوه لە رەفتار نەوهک بىر))

- دوور کەوتنەوه لە رەفتارییهکان .. و بەرەو پرۆسە مەعریفیهکان

((چارەسەرى کيشهکان ، بریاروهرگرتن ، ترکیز ... هتد))

- دواى جەنگى دووهى جیهانى ... شۆرشى مەعریفى ... ئاراسته بۆ

پيشكهوتنى تهكنهلۆژى و مەعریفى ...مانگى دەستکرد ...

- لە ئیستادا ... پەرەپێدان ...زیرەکی دەستکرد ...

دهروونزانی مه‌عریفی

- **بنه‌ماکانی هه‌ر قوتابخانه‌یکی دهروونزانی :**
- **په‌فتاری ؟؟؟؟**
- **شیکاری دهروونی ؟؟؟؟**
- **گشتالتیه‌کان ؟؟؟؟**
- **بوار ؟؟؟؟**
- **دهروونزانی مه‌عریفی ... له‌سه‌ر چی کار ده‌کات ؟؟؟**

دهروونزانی مه‌عریفی

- **بنه‌ماکانی هه‌ر قوتابخانه‌یکی دهروونزانی :**
- **په‌فتاری (ووروژینه‌ر - وه‌لامدانه‌وه)**
- **شیکاری دهروونی (نه‌ست - پرۆسه‌کانی)**
- **گشتالتیه‌کان (ئیدراک - ئیستبصار - گشت)**
- **بوار (بواری ماددی - سایکۆلۆژی)**
- **دهروونزانی مه‌عریفی ...؟؟؟**

دهروونزانی مه‌عریفی

- کارکردنی - دهروونزانی مه‌عریفی :

- **که‌واته .. دهروونزانی مه‌عریفی :**
- **په‌فتاری تاک ووروژینه‌ری (بو‌ماوه‌یی +ژینگه‌یی) همه‌مه‌جۆر ..**
- **به‌شیوه‌ی میکانیکی ... وه‌لامدانه‌وه‌ پوونادات ...**
- **زنجیره‌یک له‌ پرۆسه مه‌عریفیه‌کانی (ساده = هه‌ست کردن و ئاگایی و درک‌کردن) .. دواتر (بالآ = شیکردنه‌وه و کو‌دکردن و سه‌یفکردن و گێرانه‌وه) ...**
- **دواتر وه‌لامدانه‌وه (ئاشکرا - بینراو) یان (نه‌ینی و نه‌بینراو به‌لام هه‌ست پیکراو لای تاک) .**
- **دیراسه‌کردنی په‌فتاری تاک له‌رپێگه‌ی تیگه‌یشتن و پوونکردنه‌وه‌ی چۆنیه‌تی روودانی پرۆسه هه‌مه‌جۆر و همه‌ چه‌شنه‌کانی ناو عه‌قلی مرو‌ف ... پیش روودانی وه‌لامدانه‌وه ..**

• کهواته .. دهروونزانی مه‌عریفی چیه ؟

• پیناسه‌ی چیه ؟

•

• دهروونزانی مه‌عریفی

وه‌رگرتن ..

چاره‌سه‌رکردن ...

سه‌یفکردن ...

رئیکه‌ستن ...

گه‌شپئکردن ...

به‌کاره‌یتان ...

سوود وه‌رگرتن ...

مه‌عریفه‌یه

ئه‌ساسی ره‌فتاری تاکه ..

• **پیناسەکانی :**

• (Neisser 1967): دیراسەى ئەو پرۆسانە دەکات کە لەرپڭەیهوە زانیاری هەستی دەگوازرپتەوہ بو دەماغ و دواتر رپڭخستنی بو دەکات و دەپڭرپتەوہ و لە بوارە جیاجیاکانی ژیان وەکاری دەهپنیت .

• (Solso 1988): دیراسەى چۆینەتى وەرگرتنی زانیاری و گۆرینپتی بو مەعریفە .

• (Anderson 1995): دیراسەى بونیادی مەعریفی تاکە .

تأمانجه کانی دهروونزانی مه‌عریفی

- هه‌مان تأمانجه کانی دهروونزانی یه بیری لی بکه‌ره‌وه ???

ئامانجەکانی دەروونزانی مەعریفی

- تێگەشتن.....الفهم
- پێشینی.....التنبؤ
- کۆنترۆڵ.....الضبط والتحكم

تیۆره‌کانی ده‌روونزانی مه‌عریفی

هه‌مان تیۆره مه‌عریفیه‌کان ... کامانه‌ن ???

تيۆره كانى دەر وونزانى مه عريفى

- گشتالتيه كان (كوفا - كوھلەر - قيرتيمەر ... ليقين .)
- فيربوونى په يوه ست به مانا ... ئوزۇبل
- فيربوون به دوزينه وه (برونەر)
- چاره سەرى زانيارى
- ژان پياژه (گەشە سەندنى مه عريفى)
- فيكوۆتسكى (تيۆرى مه عريفى كوۆمه لايه تى)
- ئارۇن بيك (چاره سەرى مه عريفى)
- هتد.....

ئاراسته‌کانی (مه‌عریفه) ده‌روونزانی مه‌عریفی

- ئاراسته‌ی گومان : دیکارت ... غزالی ... موعته‌زیله ...
- ئاراسته‌ی عه‌قلی : سقرات - ئەفلاتۆن - ئەرستۆ ...
عه‌قل درک به شته‌کان ده‌کات ... و سه‌رچاوه‌ی بیره
- ئاراسته‌ی ئەزمونگه‌راییی : (قۆنت)
- مه‌عریفه له ئەزمون و شاره‌زایی سه‌رچاوه ده‌گریت ..
- ئاراسته‌ی په‌خنه‌گرایی : (کانت) ... (عه‌قلی + ئەزمون) ...